

PER VIGERUST

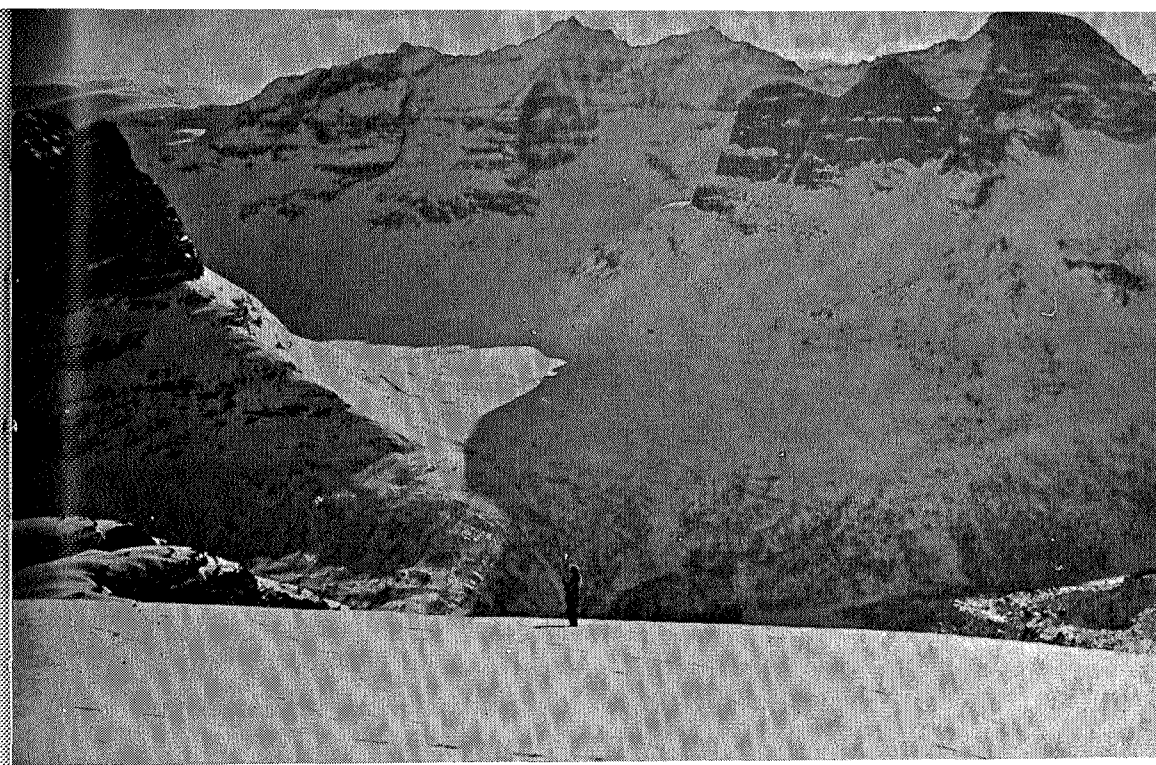
En vinternatt

En kveld i påsken 1960 ligger min venn Ralph Høibakk og jeg oppe på Trollaeggen, godt innhyllet i soveposene våre. En hylle, som hellet noe utover mot Grasdalen, har vi planert, og med litt reinslav laget vi et lite lunt rede som vi døpte «Trollsengen».

Vi prater lenge om hvor mange bokser turistproviant vi kunne ha spist — vårt aftensmåltid besto av en kvart boks på hver Vi slurper i oss kakao og kjenner hvorledes varmen og velværet siger ut i kroppen. Tørre, fnokkede snøfiller hvirvler ned til oss, og vi trekker vindsekken over hodet.

Nå er det begynt å mørkne, og jeg er i ferd med å røyke den ene av de to medbrakte sigaretter. Lenge overveier jeg å tenne vårt talglys — for på den måten å få mer nytelse ut av sigaretten, for i skjæret av et stearinlys er røken så fin å følge med øynene. Men sekken står slik til at jeg må ut av soveposen for å komme til den, og da så. Forresten lurar månen bakom skydekket og gir tilstrekkelig røkelys.

Rett opp for Sunndalen ligger Vinnufjell, jeg kan så vidt skimte den hvelvede breen som danner toppen på Kongens Krone, og minnes en maidag et år tilbake. Fra en steinbu innenfor Grasdalen gikk vi på ski over disse breene, opp til Dronningens Krone klatret vi en luftig egg og heiste skiene etter oss. På toppen trodde vi utforkjøringen måtte ende like ned i Sunndalsfjorden. Hvor stemningen var løftet da vi raste nedover, hvor forbitret var vi ikke da vi siden mistet stien og endte i buskas og kratt nede i Sandviksdalen!

*Dalatårnet (tilv.), Store Trolla (midten) og Skarfjellet (tilh.). Foto: Per Vigerust
Innerdalen foran (under)*

Herfra kan jeg ikke se sydøstpillaren på Skarfjell hvor vi begynte klatringen i dag. De første 150 meterne var leie, med kulingbyger og kalde fingre. Og hele tiden hadde vi en stri tørn med de tunge ryggsekkene, en på 13 og en på 9 kilo. Vondt var det ofte å få heist dem opp, og tyngre var det når vi klatret med dem på ryggen.

Heller ikke kan jeg se de tre Trollatoppene vi skal over i morgen. Det blir nok en stri tørn, for fjellssidene er fulle av løs snø, og vi blir vel nødt til å klatre midt på den skarpe eggen hele tiden — noe ingen har gjort tidligere. Nedturen til Giklingdalen gruer jeg meg til, vi har brukket den ene isøksen, og de 1000 meter høye, skarekledte fjellssidene fra Sydtrolla kan bli nokså ubehagelige.

Denne steile flanken har jeg i friskt minne fra påsken for to år siden. Med tre venner fra Molde var jeg ute etter første vinterbestigning av Sydlige Trolla. Vi gikk alle i et tau, og det var vanskelig å finne forankringer. Jeg ble grepet av en stadig sterkere angst, og midtveis valgte jeg å binde meg ut av tauet og klatre alene ned igjen.

Sent på kvelden vendte mine venner gledesstrålende tilbake: Toppen var nådd!

Så var det et nederlag for meg? Kanskje, men noen ganger kan det være godt å godta sin svakhet og frykt.

Ikke vet jeg om Ralph sover, han er ihvertfall ikke særlig underholdende akkurat nå. Jeg kommer til å tenke på hans to små uhell fra gårsdagens tur. Vi var midt oppe i Nordvesteggen på Store Dalatårnet, og jeg sikret Ralph som klatret etter med ryggsekken. Den sterke vinden umuliggjorde enhver ropeforbindelse, og jeg ventet og ventet, halte og dro, noe som er sjeldent når han klatrer. Da han endelig kom opp til meg, var han blå i ansiktet og kritthvit på fingrene. Under et overheng hadde vinden kastet tauet langs nakken hans, og da jeg halte og dro i stedet for å slippe løs, måtte han opp, for ikke å bli kvalt, som han selv uttrykte det. Hvordan kom han egentlig opp, uten følelse i fingrene, og to meter til høyre for ruten i nærmest bare glatte veggen? Det annet alternativ var mere ubehagelig, mente Ralph idet han gikk løs på neste taulengde.

To timer senere satt vi under varden og kokte suppe og var seierherrer, første vinterbestigning av Dalatårnets vanskeligste rute var lyktes oss. Det var da Ralph fikk det ulykksalige innfall å flytte Meta-apparatet til en bedre plass. Idet han reiste seg opp, tok vinden tak i kokekaret, dette beskrev sammen med suppen en flott bue utover, først mot Lilletårnet, så mere retning Innerdalen. Det var dessverre mitt kokeapparat.

Jeg får et anfall av lydløs krampelatter idet jeg tenker på hans første reaksjon: Han begynte å lete etter gjenstanden!*)

Likevel, den samme optimisme som fikk ham til å tro at vi kunne finne igjen apparatet, den er å takke for at vi ligger her nå. For i dag har jeg flere ganger villet snu, da vindbygene var på det verste i sydøstpillaren. Og det skal litt til å beholde «oppdriften» når den annen har mistet den. Ja, Ralph har i dag klatret modig som en løve, og som et ekorn hva resten angår.

Dypt under vår lille plass ligger Sunndalen, selve dalbunnen kan

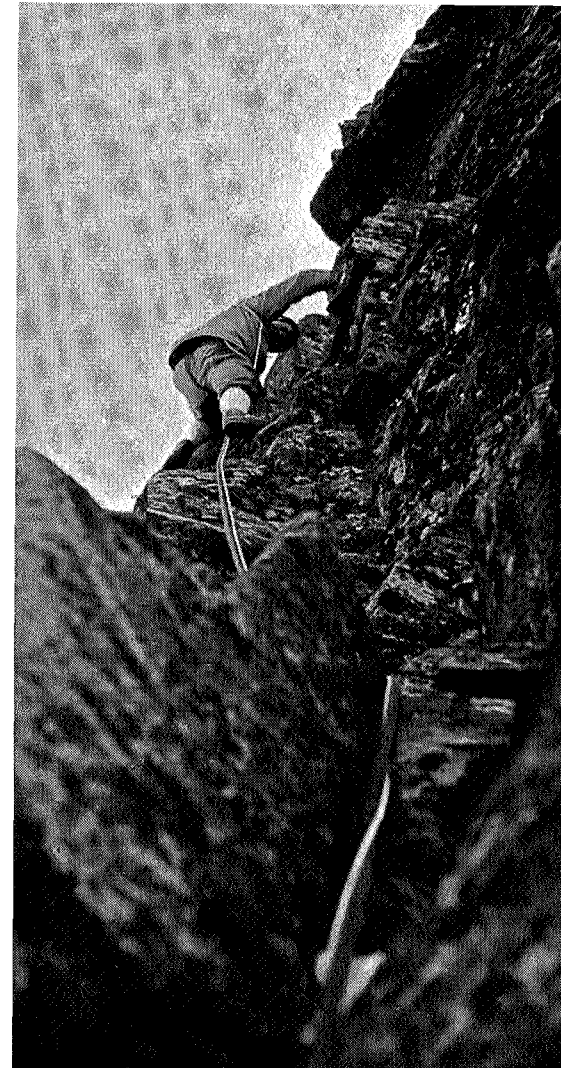
*) For så vidt fikk han halveis rett, sommeren, ett år etter, ble kokekaret funnet i skaret mellom Lille- og Storetårnet. Dog 200 meter under toppen, altså.

jeg ikke se, bare et par setrer oppe i sydsiden. Nede hos Olav Innerdal sitter vel våre venner nå og prater om tinder og eventyr. Og vi ligger her og tenker på de samme ting. Kanskje kretser våre tanker mer omkring venner og kjente enn hos dem der nede, fordi vi er så langt borte fra andre mennesker.

Så varmt og godt vi har det i Trollsengen! Tidligere bivuaker, de var ofte våte, eller kalde, eller begge deler. Den koseligste var vel den med min bror Gunnar i en snøhule under Hallinskarvet en jul, da sov vi i 16 timer og gikk glipp av soloppgangen. Den kaldeste opplevde jeg for syv år siden på en skitur med to venner i Østerrike, over Koralm og Stubalm i Steiermark. I flere timer hadde vi gått og båret skiene langs et steinhardt brattheng. Vinden og kulden gjorde støvlene helt stive, jeg husker hvilke fryktelige gnagsår jeg fikk rundt anklene. Det var for lengst blitt mørkt da vi måtte gi oss, å få gravet hule nyttet ikke, men heldigvis hadde vi med en vindsekk som alle tre fikk krøpet ned i. Den ene vennen hadde slemme forfrysninger på hender og føtter, og vi andre to satt også i timer uten følelse i tærne.

Som vi klynget oss inntil hverandre, i håp om å få varme fra en like kall kropp! Det meste av natten bare hutring og skjelving, men innimellom kunne en si noe morsomt med klaprende stemme, etterfulgt av klaprende latter. Så en matbit som gikk fra hånd til hånd.

Ralph Høibakk Foto: Per Vigerust
i Nordvestveggen på Dalatårnet.
Første vinterbestigning påsken 1960.

Nei, det var ingen ond natt, den var bare hård.

I natt kan vi ligge lunt og trygt, ut på morgenkysten blir det vel litt småfrysing, men slik kaldsoving gir også god søvn.

Jeg kan nesten ikke tro at det er 14 år siden første gang jeg kom til Innerdalshytta, etter en halsbrekkende bestigning av Snefjell sammen med min skolekamerat Nils Skreiberg. Jeg kan huske det hele som var det i går. Våre rop (ja, rop!) av begeistring oppe i Bjøråskaret da Innerdalsfjellene med ett sto foran oss, hele fjellrekken fra Storsadlen til Vinnufjell. På eggen opp til Snefjell gikk vi oss bort i skodden, og bare takket Nils' dristighet kom vi oss opp — og med litt flaks helskinnet ned. Ja, det var en fjellsommer, vi endte nede i Hallingdal, der Nils alltid fant dobbelt så mange multer som jeg. Siden utviklet Nils seg til en svært glad laks, og jeg minnes de karneval han fikk i stand i bodegaen da vi bodde på Studenterhjemmet i Trondheim. Og påsken på Vollanseter i Sunndalen, da han satt alene på taket en hel kveld og neste dag bar fem spett opp til Kråkvatnet for å fiske med hull i isen. Han fikk ikke hull på isen, og heller ikke fisk. Men han gav oss et uforglemmelig syn da han kom ned på gjennomslagsføre om kvelden, ustanselig mistende balansen og de fem spett.

Så ser jeg for meg Høgronden, som jeg kløv opp på fra alle kanter som gutt. Den første turen dit opp som 11-åring er den fineste fjelltur jeg noen gang har hatt, og jeg ville ikke bytte den dagen bort med selveste Mount Everest. Jeg skal aldri glemme at far tok meg med på den turen, til tross for tanter dystre bekymringer om at «det blir jo alt for langt for gutten». Hele den dagen på Høgronden var en eneste kontinuerlig lykkerus, som kulminerte med blikket ned mot vatnet i Myldingbotnen, og synet av Jotunheimens og Snøhettas ufattelig hvite topper.

På et par minutter hadde jeg, som aldri var helt sikker i den lille multiplikasjonstabellen, lært utenat navn og høyde på hver eneste topp på det fine, fargelagte Rondane-kartet.

Det kommer en tanke som plager meg litt — er fjellene i de senere år for meg blitt degradert til «et naturlig virkefelt for utøvelsen av fjellsport»? Jeg tenker på noen år da mine kamerater og jeg

levet og åndet bare for ekstreme klatreturer med overheng, bolting og pendeltraverser.

I både Østerrike og her hjemme har jeg truffet noen få klatrere som med stor lidenskap beveger seg år etter år i steile og intrikate «Kolsås»-vegger, men er fullstendig uinteressert i å dra på fjelltur i feriene. Da vil de heller ligge å bade, fiske og seile ute i fjorden — en sikkert meget behagelig måte å tilbringe sommeren på. Så er det de — naturligvis meget mer tallrike — fjellfolk jeg har truffet på skiturer og fotturer. Iallfall svært mange av dem stiller seg like uforstående overfor klatring, som de førstnevnte sportsklatrere misliker tanken på å skulle klatre over tregrensen der det er snø, kaldt, vått og ofte langt å marsjere.

Jeg vet jeg har meget mer felles med de sistnevnte. Klatring i øvelsesvegger på Kolsås og andre steder har jeg nok til tider drevet med stor flid og glede, men aldri med samme lidenskap som en fjelltur. Det primære vil alltid være selve fjellet, tinden, og er den godlynt, rund og trivelig, vil jeg vandre opp på den og gledes ved utsynet, også om andre, høyere og villere fjell ligger rundt omkring.

Men er det så rart at de høyeste tinder frister ennå mer, de som forsvarer seg med nebb og klør?

I en bivuak kommer en fjellet nærmere enn noen gang ellers. Under vandring er man lett og ubesværet til sinns, under klatring mer eller mindre intenst konsentrert, og på hytta om kvelden er det gjerne moro og kos ved peisen.

En natt på fjelleggen er en alene. En kjenner at fjellet er ingen venn, ingen uvenn, selv om en stundom kan elske det, eller endog hate det. Fjellet er noe urokkelig og fast som en må akseptere i all dets strenghet. Og når en, i vissheten om dette, kan ligge på sin karge

Forf. i bivuakk Foto: Per Vigerust
under Hallingskarvet julen 1955

plass og føle seg trygg, da tror jeg en opplever noe av det beste fjellet kan gi en.

Vi har en lang og anstrengende dag foran oss. Nå vil vi samle krefter til den kommende dyst

Et døgn senere er turen vår over Skarfjell og Trolla blitt et minne. Vi har stillet vår sult med Betzys kjøttkaker, og vår tørst med utallige glass ingefærøl og soloflasker.

Med en knert whisky og Cesare — hver sin smak — feirer vi turen vår. Vi forteller om det vi har opplevet de siste to dager, og siden forteller Olav om dalen «sin», om klatreturer, fra «Banditten» på Klingefjell og jakthistorier. Om da Iver, hans 10 år gamle gutt, i vinter kom over en kjempestor tiur som var revet ihjel av hubroen, og holdt på å slepe seg fordervet da han naturligvis for enhver pris måtte ha tiuren med seg hjem til far.

Våre venner fra Molde har også mangt å berette, som da Arne Næss, Molde, satte verdensrekord på 100 meter med en av Grasdalens ville okser etter seg.

Først sent på natt dør de siste glør i peisen ut.

HEIDI ARSTAD

Jøldalshytta

Jøldalshytta — der dukket den endelig fram. Vimpelen viftet et muntert velkommen til oss, og vi småsprang det siste stykket. Du, så deilig det var å være her igjen. Er Magna der tro? Jo, det var hun, vi følte det gode smilet og hørte den vennlige stemmen helt ute på trappa. «Gud dag og takk for sist!» Hun førte oss inn i gjesteboken, uten å spørre etter navnene, husket dem slik som hun husker navnene på sine trofaste fjellvandrere.

Hver eneste høst når fjellet kaller, tenker vi at i år skal vi prøve Rondane eller Sylene, men nei, det blir Trollheimen likevel, og det skyldes ikke minst Magna Kjelland, verdens koseste og flinkeste vertinne på fjellets hyggeligste hytte.

Hun er ute av sengen før solen har tenkt å stå opp, hun og to-tre unge jenter som har tatt seg sommerjobb der oppe. Magna står for maten selv, ingen kokk kommer til der. Og maten den kan ikke beskrives, den må smakes. Men så er hun også berømt for sin mat over hele Trollheimen. Ved siden av det daglige stell står hun til langt på natt og baker. Til kaffen vanker det både tre og fire sorter kaker.

Kaffen etter middag, ja, den kosete stund på dagen. Inne i peisestua, hvor flammene kaster mørke skygger oppover de mørke-brune tømmerveggene, sitter vi, synger og prater, mens Magna skjenker kaffe og går fra gruppe til gruppe, snakker vennlig til alle. Det lyser godt humør av henne, og mang en gjest får seg en god latter etter en av hennes replikker. Hun har alltid tid til å slå seg